

สตรีเพศ: บทบาทเชิงบวกในพระพุทธศาสนา

Women: Positive Role in Buddhism

พระมหาสาทร ธมฺมาทโร

Phramaha Sathorn Thammataro

วัดชนะสงครามราชวรมหาวิหาร

Chana Songkhram Ratchawora Mahawihan Temple, Thailand

Corresponding Author E-mail: s.carrot2019@gmail.com

Retrieved: August 20, 2021; Revised: September 18, 2021; Accepted: September 20, 2021

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทเชิงบวกของสตรีเพศในพระพุทธศาสนาในฐานะอุบาสิกาที่ได้รับการยอมรับเป็นอย่างดี สตรีมีบทบาทมิได้ด้อยไปกว่าบุรุษในด้านศาสนาแต่อย่างใด ทั้งเรื่องการเป็นผู้ถวายทาน เป็นผู้ปฏิบัติธรรม สตรีมีส่วนช่วยประคับประคองศาสนาเป็นอย่างมาก ด้วยการอุปถัมภ์บำรุงตั้งแต่สมัยพุทธกาลมาจนถึงสมัยปัจจุบันนี้ พระพุทธศาสนาเปิดกว้างสำหรับสตรี ทำให้สตรีทุกชนชั้นวรรณะมีความเสมอภาคเท่าเทียมกันในทางพระพุทธศาสนา สตรีสามารถปฏิบัติธรรมและทำหน้าที่เผยแผ่ธรรมได้ไม่แตกต่างจากบุรุษ สตรีที่ได้รับการยอมรับจากสังคม จากบุรุษเพศที่มากขึ้นตามลำดับนี้ จึงนับว่าเป็นบทบาทเชิงบวกที่มีต่อสตรีเพศ โดยบทบาทเชิงบวกของสตรีเพศนี้ นับว่าเป็นบทบาทที่มีค่ายิ่ง มีศักยภาพไม่หย่อนไปกว่าบุรุษเพศในหลากหลายมิติ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและการจัดการทรัพยากร

คำสำคัญ: บทบาทเชิงบวก, บทบาทสตรีเชิงบวกในพระพุทธศาสนา

Abstract

This article maintained objectives to investigate the positively feminine roles in Buddhism as upāsikā (female lay-followers) of well acceptance. Females played not less any roles than any males in religion regarding the alms donors, Dhamma practitioners and much helped fostering religion (Buddhism) through patronization since His Lord Buddha's period until today. Buddhism widely welcomed females leading to equality for all females in all social classes and castes in this religion. Females could practice dhamma and fulfill their duties of buddhisization non-different from the males. Females who were accepted by societies, and gradually growing accepted by the males. It accounted the positive roles for the females and with their

positive roles were very valuable and not less latent than the males in various dimensions with regards to economy, social, politics and resource management.

Keywords: Positively roles, Positively feminine roles in Buddhism

บทนำ

ในอดีตในสังคมปิตาธิปไตย หรือสังคมที่บุรุษเพศเป็นใหญ่ มีอิทธิพลเหนือสถานภาพทางเพศอื่น ๆ สตรีเพศแทบไม่มีบทบาททางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองเลย คงไม่เกินจริงนักหากจะกล่าวว่า สังคมในอดีตเป็นสังคมที่มีความเหลื่อมล้ำทางเพศมากที่สุดยุคหนึ่งบนโลก สถานะสตรีเพศในสังคมถูกกดทับ จนมีคำกล่าวเปรียบเทียบว่า “เกิดเป็นวัวในสังคมอินเดียยังจะดีกว่าเกิดเป็นสตรี” เพราะอย่างน้อยวัวซึ่งสังคมอินเดียถือว่าเป็นเทพเจ้าพาหนะของพระศิวะ ก็ยังได้รับการนับถือและยกย่องจากคนทั่วไป มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี มีอิสระที่สำคัญคือมีคนพิทักษ์ดูแลตลอดเวลา (ศุภวิชญ์ แก้วคูนอก, 2564) จากคำเปรียบเทียบดังกล่าวจะเห็นว่า สังคมอินเดียในอดีตให้ความสำคัญกับบทบาทของสตรีเพศน้อยมาก ถึงแม้จะเป็นเพศผู้ให้กำเนิดก็ตาม แต่ปัจจุบันโลกเข้าสู่ศตวรรษใหม่แล้ว บทบาทของสตรีเพศมีมากขึ้น ถึงแม้สตรีเพศจะเป็นเพศที่หลายคนยอมรับว่าอ่อนแอกว่าบุรุษเพศ เป็นเพศที่รักสวยรักงาม ไม่ชอบความรุนแรง มีความละเอียดอ่อนเป็นอุปนิสัย มีความบอบบางเป็นอัตลักษณ์เฉพาะเพศ แต่ถึงกระนั้นสตรีก็มีภาระที่ต้องรับผิดชอบเทียบเท่าหรือมากกว่าบุรุษเพศในบางคน บางโอกาสและบางสถานที่ สตรีต้องทำหน้าที่ดูแลการบ้านการเรือน ดูแลงานในบ้าน การอบรมเลี้ยงดูบุตรหลาน เป็นต้น ด้วยความที่เป็นเพศที่ต้องรับผิดชอบการทำงานที่ละเอียดอ่อนภายในบ้านหลายอย่าง มีความโดดเด่นในสังคมที่มากขึ้นนี้ จึงทำให้สตรีเป็นที่ยอมรับจากสังคม จากบุรุษเพศมากขึ้นตามไปด้วย ดังนั้น สตรีที่ได้รับการยอมรับจากสังคม จากบุรุษเพศที่มากขึ้นตามลำดับนี้ จึงนับว่าเป็นบทบาทเชิงบวกที่มีต่อสตรีเพศ โดยบทบาทเชิงบวกของสตรีเพศนี้ นับว่าเป็นบทบาทที่มีค่ายิ่ง มีศักยภาพไม่หย่อนไปกว่าบุรุษเพศในหลากหลายมิติ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและการจัดการทรัพยากร เป็นต้น

ในทางพระพุทธศาสนา ทั้งในอดีตและปัจจุบันได้กล่าวถึงบทบาทเชิงบวกของสตรีเพศในฐานะอุบาสิกาที่ได้รับการยอมรับว่ามีบทบาทมิได้ด้อยกว่าบุรุษเพศแต่อย่างใด ทั้งเรื่องการเป็นผู้ถวายทาน เป็นผู้ปฏิบัติธรรม เป็นต้น สตรีเพศในฐานะอุบาสิกามีส่วนช่วยประดับประดาศาสนาเป็นอย่างมาก ด้วยการอุปถัมภ์บำรุงตั้งแต่สมัยพุทธกาลมาจนถึงสมัยปัจจุบันนี้ เนื่องด้วยพุทธศาสนาเปิดกว้างสำหรับสตรีเพศโดยทั่วไป ทำให้สตรีเพศทุกชนชั้นวรรณะมีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน สตรีเพศตามที่ปรากฏในคัมภีร์ของพระพุทธศาสนาล้วนอยู่ภายใต้บริบทของสังคมอินเดียที่มีศาสนาพราหมณ์เป็นกรอบความเชื่อใหญ่ แต่พระพุทธศาสนาโดยพระพุทธเจ้าและพระพุทธสาวกก็ได้เห็นด้วยกับทรรคชะของศาสนาพราหมณ์ กลับให้โอกาสแก่สตรีเพศได้มีส่วนร่วมในพระพุทธศาสนาอย่างอิสระ เพื่อนำสาวกไปสู่เป้าหมายคือความพ้นทุกข์เหมือนกัน

ความหมายของสตรีทางพระพุทธศาสนา

ในทางพระพุทธศาสนา คำว่า “สตรี” ที่หมายถึงผู้หญิงนี้มีบัญญัติศัพท์อยู่ 15 ศัพท์ คือ 1) อิตถิ แปลว่า สตรี ผู้หญิง เพศหญิง ผู้ปรารถนาภาม (ภามานิ อิจฺจติ อิตถิ) (พระมหาสมปอง มุทิโต, 2542) 2) สีมุนฺติณี แปลว่า ผู้หญิงมีปลายผมยาว 3) นารี แปลว่า หญิงที่ต้องคู่กับชาย 4) ถิ แปลว่า หญิงที่เป็นที่ตั้งของครรภ์ 5) วฐุ แปลว่า หญิงที่ผูกคามคุณ 5 ไว้ในตน 6) วณิตา แปลว่า หญิงที่บุรุษรักใคร่ 7) องคณา แปลว่า หญิงที่ไปสู่ บ้านสามี 7) ปมทา แปลว่า หญิงที่มัดมัดด้วยราคะในรูปต่าง ๆ 9) สุนฺทรา หรือ สุนฺทรี แปลว่า หญิงที่เฝ้าอาทร ด้วยดี 10) กนฺตา แปลว่า หญิงผู้กล่าววาจาน่ารัก 11) รมณิ แปลว่า หญิงผู้บรรเทาความใคร่ 12) ทยิตา แปลว่า หญิงที่บุรุษควรรักษา 13) อพลา แปลว่า หญิงผู้กำลังกายน้อย 14) มาตุคาม แปลว่า หญิงผู้มีบ้านดูบ้านของ มารดา และ 15) มหิลา หรือ มเหลา แปลว่า หญิงผู้รับเอาทั้งสิ่งสะอาดและไม่สะอาดดูจวนแผ่นดินใหญ่ (มนตริ สิริโรจนานันท์, 2562)

อีกอย่างหนึ่ง ในคัมภีร์พระไตรปิฎก ได้ปรากฏความหมายของสตรีซึ่งเป็นที่หมายปองของเหล่าบุรุษเพศ ดังตัวอย่างข้อความที่ว่า “นาหิ ภิกฺขเว อญฺญํ เอกรูปปิ สมนุสฺสสามิ, ยํ เอวํ ปุริสสฺส จิตฺตํ ปริยาทาย ติฏฺฐติ, ยถยิทํ ภิกฺขเว อิตฺถิรูปํ, อิตฺถิรูปํ ภิกฺขเว ปุริสสฺส จิตฺตํ ปริยาทาย ติฏฺฐติ (อง.เอกก. (บาลี) 20/1/16 – 19) ภิกษุทั้งหลาย เราไม่เห็นรูปอื่นแม้อย่างหนึ่งที่จะครอบงำจิตของบุรุษอยู่ได้เหมือนรูปสตรีนี้ ภิกษุทั้งหลาย รูปสตรีย่อมครอบงำจิตของบุรุษอยู่ได้” (อง.เอกก. (ไทย) 20/1/1)

ที่มาของสตรีทางพระพุทธศาสนา

คำว่า สตรี ทางพระพุทธศาสนามีที่มาจากประเพณีหนึ่งในสมัยพุทธกาล ซึ่งมาจากสตรีชาวอินเดีย โดยมีต้นเหตุที่ประชาชนชาวอินเดียตั้งแต่พระราชบิดาจนถึงประชาชนทั่วไปพากันยึดถือเป็นจารีต สตรีไม่มีสิทธิ์ในการแต่งงานข้ามวรรณะหรือชนชั้น ไม่มีสิทธิ์ในทรัพย์สิน ไม่มีสิทธิ์แต่งงานใหม่เมื่อสามีตายจากไป หญิงสาวหลังจากที่แต่งงานแล้ว หากสามีตายลง หญิงผู้เป็นภรรยานั้นต้องกระโดดเข้ากองไฟในเวลาที่เขาศพของสามีตายตามสามีไปด้วย เพราะเหตุที่ผู้หญิงปฏิบัติเช่นนี้ จึงได้ชื่อว่า สติ หรือ สตรี แปลว่าผู้ยอมตายไปกับสามี การที่ภรรยายอมตายด้วยการกระโดดเข้ากองไฟที่เขาสามีเพื่อให้ตัวตายไปกับสามีนั้น เพราะประเพณีของชาวอินเดียมีข้อบังคับว่า หญิงหม้ายที่ไร้สามีแล้วย่อมเป็นที่รังเกียจของสังคมทั่วไปในยุคนั้น (พระมหากมล ถาวโร (คำมั่งมี), 2543) จึงทำให้สตรีในยุคสมัยนั้นตกอยู่ท่ามกลางความลำบาก เพราะเมื่อสามีตายไปก็ต้องจำใจกระโดดเข้ากองไฟไปตามสามี ถ้ามีลูกก็ต้องจำใจทิ้งลูกเพื่อปฏิบัติตามประเพณีที่เคร่งครัด ในสมัยต่อมาเมื่อกาลเวลาเปลี่ยนไปประเทศอินเดียก็มีวิวัฒนาการตามยุคสมัย เพราะประชาชนได้รับการศึกษามากขึ้น ทั้งยังติดต่อกับโลกภายนอกมากขึ้น จึงพยายามเปลี่ยนแปลงจารีตดังกล่าว โดยหากหญิงใดสามีตายลง หญิงนั้นจะต้องโกนผมบวชชีระออกให้หมด ทั้งวัตถุและเสื้อผ้าที่ประดับกายจะต้องยอมให้มีแต่เฉพาะสิริเหลืองเพียงสิเดียว ครั้นกาลเวลาผ่านไป จารีตประเพณีดังกล่าวก็เสื่อมลง ไม่มีผู้ใดยึดถือปฏิบัติได้ บรรดานักปราชญ์ในอินเดียยุคต่อมาจึงแก้ไขจารีตนั้นพร้อมกับบัญญัติศัพท์ของคำว่า สตรี ลงในพจนานุกรม โดยให้ความหมายว่า

สตรี แปลว่า ผู้ร่วมสุขร่วมทุกข์กับชายผู้เป็นสามีเท่านั้น (พระมหากมล ถาวโร (คำมั่งมี), 2543) จึงทำให้สถานภาพของสตรีพัฒนาขึ้นตามลำดับ

สตรีเพศผู้มีบทบาทเชิงบวกในพระพุทธศาสนา

สตรีเพศผู้มีบทบาทเชิงบวกในพระพุทธศาสนานี้ ผู้เขียนได้กล่าวถึงสตรีซึ่งมีบทบาทมากในสมัยพุทธกาล จำนวน 5 บทบาทเชิงบวก เนื่องด้วยสถานภาพของสตรีอินเดียสมัยก่อนพุทธกาลได้รับอิทธิพลจากศาสนาพราหมณ์ สตรีอินเดียมีฐานะที่ต่ำต้อยกว่าผู้ชายด้วยกฎข้อห้ามทางศาสนา ซึ่งพราหมณ์เป็นผู้กำหนดขึ้น สตรีจึงมีฐานะที่ต่ำเทียมกับวรรณะศุทร สตรีจึงถูกดูถูกว่าเป็นเพียงสมบัติหรือสิ่งของชิ้นหนึ่งเท่านั้น และยึดถือเป็นจารีตว่า สถานที่ของสตรีคือบ้าน โดยอยู่ภายใต้ความพอใจของสามีของตน สตรีไม่เพียงแต่ทำงานบ้านทุกอย่าง แต่ยังต้องดูแลครอบครัว ทั้งยังได้มีการสร้างนิยายปรัมปราขึ้นมาว่า สตรีเป็นผู้ที่มีบาปหนา และวิธีเดียวเท่านั้นที่จะทำให้สตรีพ้นจากการมีบาปหนา คือ ให้สตรีทำหน้าที่เป็นมารดาและทำงานในบ้านตลอดไป เมื่อพระพุทธเจ้าทรงอุบัติขึ้นในอินเดีย ท่ามกลางสังคมที่มีการเลือกปฏิบัติและมีท่าทีต่อสตรีอย่างเลวร้ายถึงขั้นสูงสุด คำสอนของพระพุทธองค์ว่าด้วยเรื่องธรรมชาติอันแท้จริงของชีวิตและความตาย เกี่ยวกับเรื่องกรรมและสังสารวัฏ ได้ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงเกี่ยวกับท่าทีของสังคมที่มีต่อสตรีในสมัยนั้น พระพุทธองค์ทรงเสนอทัศนะใหม่ที่ค้านกับทัศนะเดิม โดยแสดงให้เห็นว่าสตรีและบุรุษมีความสามารถเสมอกัน บุคคลจะดีได้เพราะความรู้ ความสามารถ การกระทำ ไม่ใช่ที่เพศ และบุตรหญิงอาจดีเสมอหรือดีกว่าบุตรชายได้ ฐานะของสตรีในสมัยพุทธกาลจัดว่าดีกว่าสมัยก่อนพุทธกาลที่เปรียบสตรีเหมือนวัตถุหรือสินค้า ไม่มีสิทธิเสรีภาพที่จะจัดการกับชีวิตของตน ตามหลักฐานในพระไตรปิฎกมีกรณี que แสดงให้เห็นว่าสตรีได้รับอนุญาตให้มีเสรีภาพขึ้น การที่พระพุทธองค์ทรงอนุญาตให้สตรีบวชเป็นการปูทางเพื่อเสรีภาพทางศาสนาอย่างสมบูรณ์ให้แก่สตรี นับเป็นความสำเร็จอย่างแท้จริง เพราะการยอมรับสตรีเข้าในหมู่สงฆ์เป็นการเปิดโอกาสให้สตรีนับถือศาสนา และประกอบพิธีกรรมทางศาสนาได้โดยตนเอง ไม่ต้องพึ่งหรือขึ้นอยู่กับผู้อื่นในการจะเข้าถึงจุดหมายในทางศาสนา สตรีในทัศนะของพระพุทธศาสนาจึงมีเสรีภาพที่จะดำเนินชีวิตอย่างอิสระและสามารถลิขิตชีวิตตนเองได้ บทบาทเชิงบวกทั้ง 5 ได้แก่ 1) สตรีเป็นคนทำให้พระพุทธองค์ประสูติ (พระนางสิริมหามายา) 2) สตรีที่ทำให้พระพุทธเจ้าตรัสรู้ (นางสุชาดา) 3) สตรีทำให้ประธานอนุญัตตบวชภิกษุณี (พระนางปชาบดี) 4) สตรีทำให้มีการถวายผ้ากฐิน (นางวิสาขา) และ 5) สตรีผู้นำสามีมานับถือพระพุทธศาสนา (พระมหาดาวสยาม วชิรปัญโญ, 2560) โดยในแต่ละบทบาทเชิงบวกต่างก็เป็นบทบาทที่สตรีมีการพัฒนาการทางด้านพระพุทธศาสนาาก เหตุการณ์ คือ

1. สตรีเป็นคนทำให้พระพุทธองค์ประสูติ (พระนางสิริมหามายา)

พระนางสิริมหามายาทรงอภิเษกสมรสกับพระเจ้าสุทโธทนะ ให้การประสูติพระสิทธัตถะกุมาร และทรงให้การถนอมเลี้ยงดูพระกุมารจนเติบโต ภายหลังออกผนวชและบรรลุธรรมเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศาสดาเอกของโลก เหตุการณ์ทั้งหมดล้วนมาจากมารดาผู้ให้กำเนิด ดังนั้น สตรีผู้ให้กำเนิด คือ พระนางสิริมหามายา จึงได้ชื่อว่าผู้สร้างพระพุทธเจ้าอย่างแท้จริง

2. สตรีที่ทำให้พระพุทธเจ้าตรัสรู้ (นางสุชาดา)

เป็นเรื่องราวก่อนการตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้รับถวายข้าวมธุปายาสจากลูกสาวนายบ้านชื่อ เสนานิ ผู้มีบุตรสาวนามว่า สุชาดา ถวายพร้อมทั้งถาดทองคำ พระองค์เสวยเสร็จแล้วจึงได้ลอยถาดลงที่แม่น้ำ เนรัญชรา พร้อมทั้งอธิษฐานว่าหากจะได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจริงในวันนี้ ขอให้ถาดที่ลอยนี้จงได้ ลอยทวนกระแสน้ำ เกิดเป็นมหัศจรรย์ถาดทองคำได้ทวนกระแสแล้วจมลงสู่แม่น้ำที่ แล้วพระองค์ก็ทรงบรรลุนิพพานเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในคืนนั้น สตรีผู้มีนามว่า สุชาดา จึงเปรียบเสมือนสตรีที่ทำให้พระพุทธเจ้าตรัสรู้

3. สตรีทำให้ประธานอนุญาตบวชภิกษุณี (พระนางปชาบดี)

พระนางปชาบดีโคตมีเถรี เป็นภิกษุณีรูปแรกในพระพุทธศาสนา และทรงได้เรียนกรรมฐานและทรงปฏิบัติอย่างจริงจัง จนได้บรรลุเป็นพระอรหันต์ พระพุทธเจ้าทรงยกย่องท่านว่าเป็นเอตทัคคะ คือเลิศกว่าผู้อื่น ในทางรัตตัญญู (ผู้รู้ราตรีนาน) (สำนักพิมพ์เสียงเชียง, 2553) พระนางได้ทรงแสดงความประสงค์จะบวชต่อพระพุทธเจ้า แต่พระพุทธเจ้ามิได้ทรงอนุญาตให้พระนางผนวช เนื่องจากยังไม่เคยทรงอนุญาตให้สตรีอุปสมบทในพระพุทธศาสนา ต่อมาพระนางปชาบดีโคตมีพร้อมด้วยเหล่านางสาภิยานีได้ปลงพระเกศา ห่มผ้ากาสาเยเป็นการแสดงเจตนาที่จะบวชอย่างแรงกล้า จึงแจ้งพระประสงค์ต่อพระอานนท์ให้นำความไปกราบทูลพระพุทธเจ้า ขอให้พระนางพร้อมทั้งเหล่านางสาภิยานีได้อุปสมบทเป็นภิกษุณีในพระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าจึงทรงออกหลักปฏิบัติเป็นพิเศษสำหรับสตรีผู้ที่เข้ามาบวชในพระพุทธศาสนา คือ ครุธรรม 7 ซึ่งพระนางมหาปชาบดีโคตมียินดีปฏิบัติตามครุธรรม 7 ประการ จึงได้รับการอุปสมบทในพระพุทธศาสนา พร้อมทั้งเหล่านางสาภิยานี (สุชีพ ปุญญานุภาพ, 2550)

4. สตรีที่ทำให้มีการถวายกฐิน (นางวิสาขา)

นางวิสาขา เป็นสตรีคนแรกที่ขออนุญาตพระพุทธองค์ให้พุทธบริษัทถวายผ้ากฐินแด่ภิกษุได้เพื่อเป็นอาณิสสรการจำพรรษา เพราะนางเห็นความจำเป็นของพระสงฆ์ที่จะต้องมียาผ้าเปลี่ยน อีกทั้งในยุคต้นพุทธกาล พระสงฆ์มีจีวรได้ชุดเดียวและไม่อนุญาตให้รับไตรจีวรจากคฤหัสถ์โดยตรงได้ ต้องแสวงหาผ้าเพิ่มจากป่าช้าที่ทิ้งศพแล้วนำมาทำเครื่องนุ่งห่ม นางวิสาขาเห็นความลำบากในส่วนนี้ จึงขออนุญาตให้พระสงฆ์รับกฐินและให้อุบาสกและอุบาสิกาถวายกฐินได้ พระพุทธองค์ประทานอนุญาตตามคำขอ (สุชีพ ปุญญานุภาพ, 2550)

5. สตรีผู้นำสามีมานับถือพระพุทธศาสนา

ในประวัติพระพุทธศาสนา มีสตรีหลายคนชักนำสามีให้หันมานับถือพระพุทธศาสนา คือ

1) พระนางมัลลิกา พระมเหสีของพระเจ้าปเสนทิโกศล ในวันที่พระองค์สุบินร้ายแล้วเล่าสุบินให้โหราจารย์ฟัง โหราจารย์แนะนำให้พระองค์ทรงทำพิธีกรรมด้วยเด็ก 500 คน ช้าง 500 เชือก ม้า 500 ตัว วัว 500 ตัว แกะ 500 ตัว และแพะ 500 ตัว จึงจะพ้นจากเคราะห์ร้ายได้ ความทราบถึงพระนางมัลลิกาจึงรีบพาเข้าเฝ้าพระพุทธองค์ ภายหลังพระเจ้าปเสนทิโกศลจึงหันมานับถือพระพุทธศาสนาเพราะพระนางมัลลิกา

2) พระนางสามาวดี พระมเหสีของพระเจ้าอุเทนแห่งเมืองโกสัมพี พระนางถูกพระนางมาคันทิยาซึ่งเป็นมเหสีอีกองค์ใส่ร้ายจนพระเจ้าอุเทนเชื่อแล้วสั่งประหารชีวิต แต่พระนางสามาวดีบรรลุโสดาบันแล้วนายขมังธนูก็ไม่อาจจะทำอันตรายได้ พระเจ้าอุเทนสำนึกผิดจึงได้ขอขมาต่อนางสามาวดี แต่นางสามาวดีให้ไปขอขมา

พระพุทธรูปองค์ซึ่งถือว่าเป็นพุทธรูปบิดา เมื่อได้ฟังธรรมจากพระพุทธรูปองค์จึงทำให้พระเจ้าอุเทนหันมานับถือพระพุทธศาสนา (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2551)

บทสรุป

สตรีเพศนับว่ามีบทบาททางบวกที่สำคัญในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา มาก นอกจากสตรีจะมีศักยภาพที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้ทัดเทียมกับบุรุษเพศแล้ว สตรีเพศยังบรรลุธรรมได้เท่าเทียมกับบุรุษเพศอีกด้วย จึงช่วยยกสถานะภาพสตรีในทางโลก (ฆราวาส) ให้สูงขึ้นด้วย การที่พระพุทธรูปทรงอนุญาตให้สตรีบวชเป็นภิกษุณี เป็นการยกระดับของสตรีขึ้นอย่างมาก ทั้งยังเป็นการยกสถานะภาพของสตรีโดยตรง ศาสนาพุทธจึงเป็นศาสนาที่เปิดโอกาสให้ผู้หญิงได้มีสิทธิทั้งในสังคมและในระดับวิญญาณ โดยการปฏิบัติธรรมะนั้นไม่มีการแบ่งแยกเพศสถานะ การที่พระพุทธศาสนาแสดงให้เห็นว่า ผู้หญิงมีความสามารถเท่าเทียมกับผู้ชายในการที่เข้าถึงการหลุดพ้นอันเป็นจุดมุ่งหมายสูงสุดในพระพุทธศาสนา ย่อมแสดงให้เห็นว่าพระพุทธศาสนายอมรับมานานแล้วว่า สตรีเพศและบุรุษเพศต่างมีความสามารถและมีสิทธิเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกเพศ

เอกสารอ้างอิง

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหากมล ถาวโร (คำมั่งมี). (2543). *สถานภาพสตรีในพระพุทธศาสนา* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาตวสยาม วชิรปัญญา. (2560). *สัมมนาพระพุทธศาสนา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น.
- พระมหาสมปอง มุทิโต (แปลและเรียบเรียง). (2542). *คัมภีร์อิทธิฐานวรรณ*. กรุงเทพฯ: ธรรมสภา.
- มนตรี สิริระโรจนานันท์. (2562). *สตรีในพระพุทธศาสนา ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 ปรับปรุงใหม่*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2551). *พระธรรมบทแปล ภาค 2*. พิมพ์ครั้งที่ 21. กรุงเทพฯ : มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สุชีพ ปุณฺณานุภาพ. (2550). *พระไตรปิฎกฉบับประชาชน*. พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สำนักพิมพ์เสียงเชียง. (2553). *40 ภิกษุณีอรหันต์*. กรุงเทพฯ: ธรรมสภา.
- ศุภวิชญ์ แก้วคุณอก. (2564). *แหวกม่านวัฒนธรรม ส่องสถานภาพสตรีในสังคมอินเดีย*. สืบค้นเมื่อ 3 มิถุนายน 2564, จาก <https://www.the101.world/woman-rights-in-india/#>